

Landelijke Organisatie van Begraafplaatsen

Sub-werkgroep Biodiversiteit op de begraafplaats

Namen werkgroep leden:

Edith van Schooten

Marc Hesp

Igle Weidenaar

Gerhard Guliker

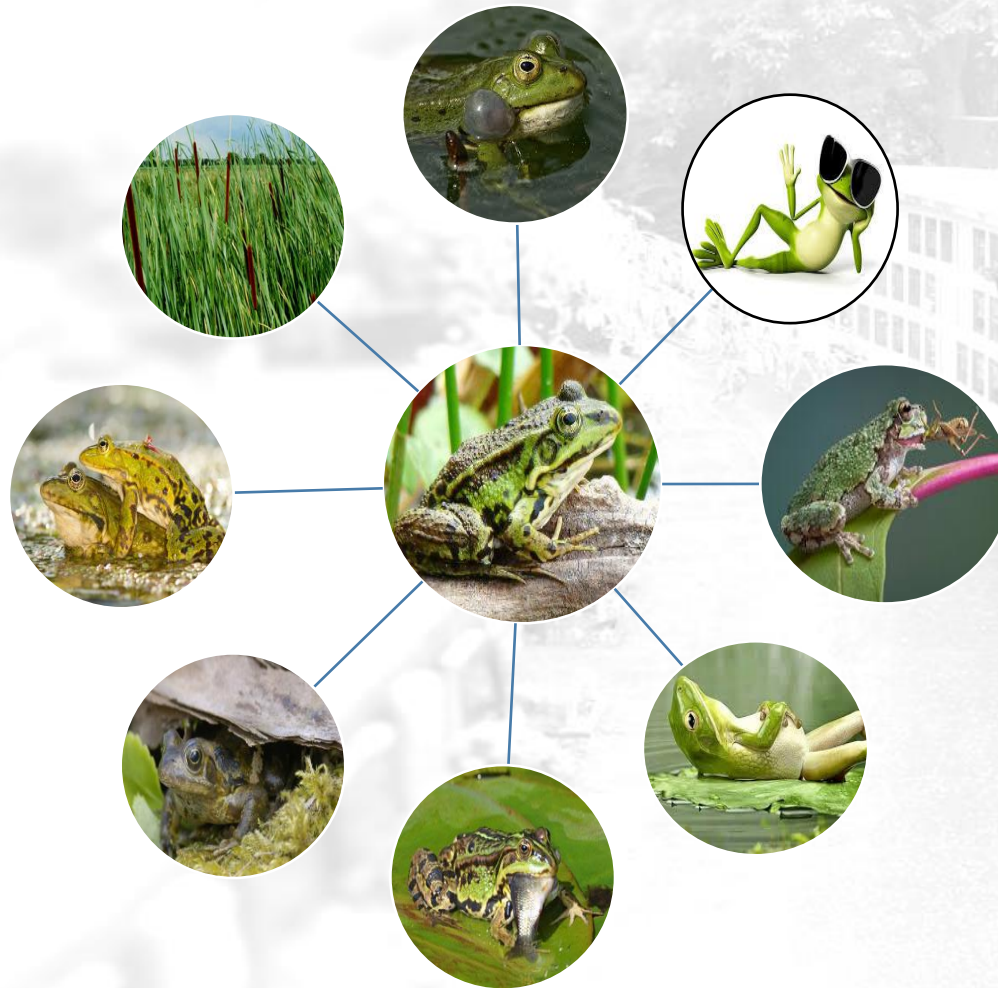
Werkgroep 'de Begraafplaats van de Toekomst'

Welkom in de wereld van de biodiversiteit

Uit: Wet Natuurbescherming (sinds 1 januari 2017):
“het bevorderen van het behoud van de biologische diversiteit”

Wet Natuurbescherming is gericht op: het beschermen en ontwikkelen van de natuur, mede vanwege de intrinsieke waarde, en het behouden en herstellen van de biologische diversiteit

Wat wil ik?

Werkgroep 'de Begraafplaats van de Toekomst'

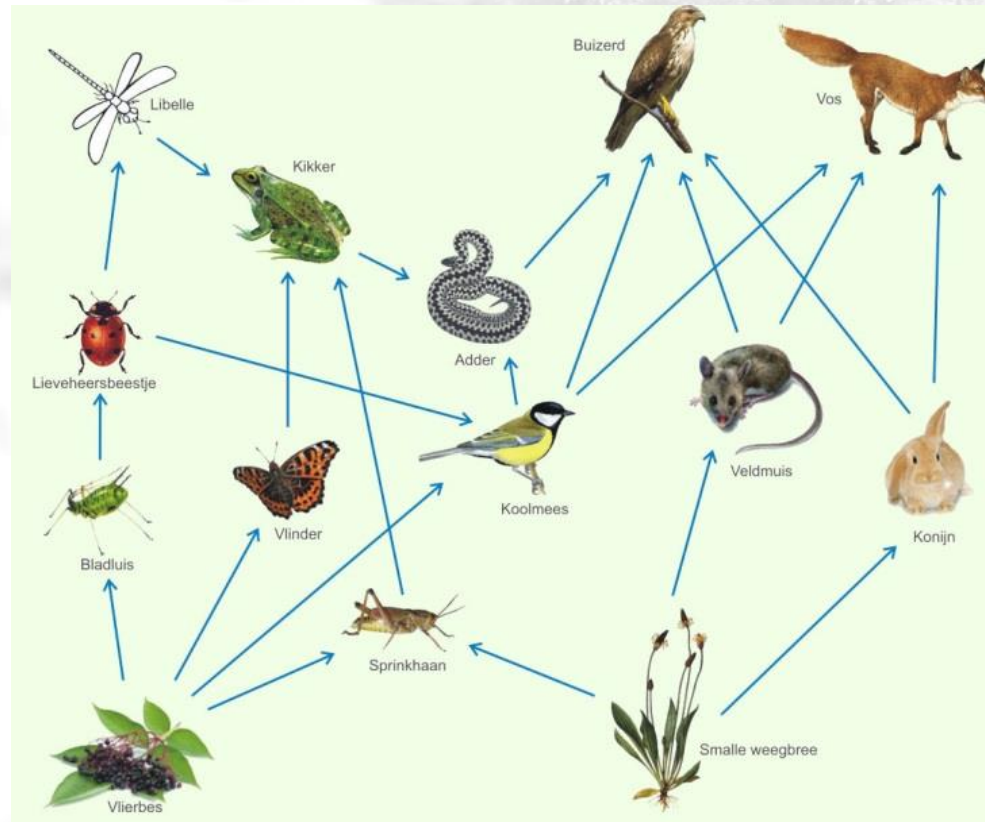
Wat wil ik?

4 V's:
Voedsel
Vocht
Veiligheid
Voortplanting

Pissebed is een kreeftachtige; oorspronkelijk een zeedier. Heeft dus ook kieuwen.

Voedselpiramide en voedselweb

Valk
Koolmees
Worm
Dode planten

Hoeveel soorten in Nederland?

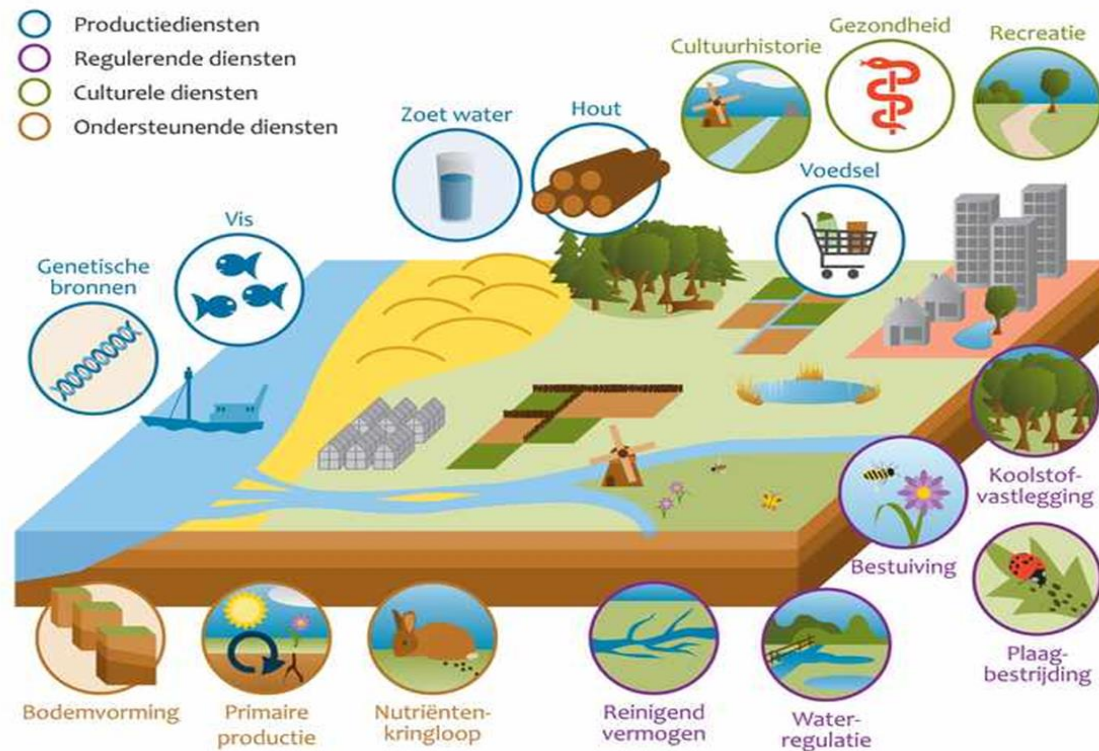
- In Nederland circa 34.800 soorten (diersoorten en planten)
 - Diersoorten circa 24.500
 - 17.900 insecten
 - 625 spinnen
 - 240 vogels
 - 71 zoogdieren
 - 1700 aaltjes
 - sponzen, amfibieën, reptielen, wormen, weekdieren, mosdiertjes et cetera
 - Planten circa 10.300
 - 1.400 zaadplanten
 - wieren, mossen ,algen, paddestoelen
- Op aarde miljoenen soorten (waarvan 1 miljoen op randje van uitsterven)

De mate van biodiversiteit wordt bepaald door de aanwezige soortenrijkdom!

Biodiversiteit, wat is het?

"Bio" betekent leven "diversiteit" betekent afwisseling, verschil, verscheidenheid.

Biodiversiteit is een graad van verscheidenheid aan levensvormen (planten, dieren, insecten) binnen een gegeven leefgebied.

En toch!

Brengt dit veel (bio)diversiteit of is hier sprake van eenzijdigheid?

Werkgroep 'de Begraafplaats van de Toekomst'

Huidig beheer en biodiversiteit

We houden ons volop bezig met natuur...:

- Zeldzame soorten
 - Doelsoorten
- Beschermde soorten
 - Rode lijst soorten
- Wet natuurbescherming
 -

Eigenlijk vreemd want biodiversiteit gaat niet over specifieke soorten maar over alle soorten.

Voedselpiramide (op z'n kop)

Conclusie: zonder de juiste omstandigheden/voorwaarden geen ijsvogel

Meten Biodiversiteit

Doel: inzicht krijgen in de huidige basiskwaliteit van de omgeving/begraafplaats/de natuur.

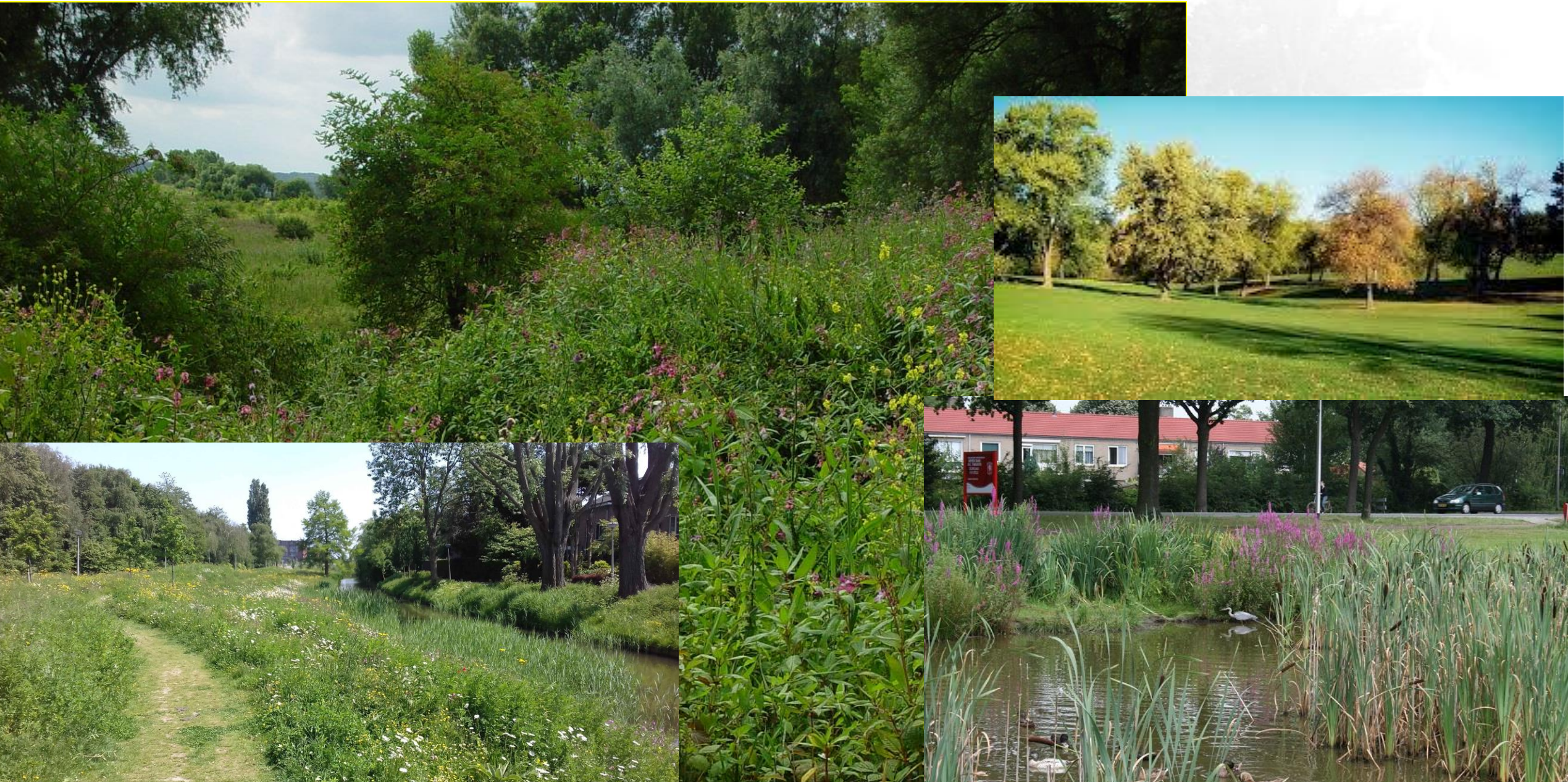
Wat gaan we meten?

- 1. Indicatoren bomen, struiken, kruiden mossen et cetera en de variatie in de structuur**
- 2. Indicatoren gradiënten (hellingen, taluds, bezonning/schaduw, oevers et cetera) en water**
- 3. Indicatoren planten**
- 4. Indicatoren schuilplekken en verplaatsingsmogelijkheden**

Uitgangspunt is datgene wat we in de “natuur/op de begraafplaats” aantreffen

Het is geen beoordeling van ‘goed’ of ‘fout’.

Indicatoren structuurvariatie (gelaagdheid!)

Gradiënten en watergebonden indicatoren

Specifieke kenmerken en begroeiingen die van invloed zijn op de biodiversiteit.

Hellingen
Taluds
Bezonning
Schaduwwerking
Oevers
Diversiteit in leefgebieden

Indicatoren planten (kruiden, struiken, bomen)

In het groeiseizoen moet er voldoende voedsel voor insecten zijn.

Indicatoren schuilplaatsen en verplaatsingsmogelijkheden

Schuilplekken zijn van
onderscheidend belang
(eten en gegeten
worden/concurrentie)

En hoe nu verder! De “LOB” school?

- Wat is de mate van soortenrijkdom op mijn locatie?
- Is dit nu wel zo optimaal?
- Kan ik inrichtingsaanpassingen maken?
- Kan ik lange termijn beheer aanpassingen maken?
- Zijn er randvoorwaarden die dit in de weg staan?
- Moet ik misschien aanpassingen in onderhoud realiseren?

hoe groter de soortenrijkdom, hoe gezonder mijn omgeving
En hoe minder plagen en ziekten.

biodiversiteit is geen aan- en uitschakelaar

En hoe nu verder! De “LOB” school?

Vervolgstappen door de werkgroep:

- Werkdocument Biodiversiteit op uw begraafplaats
 - Werken aan kennis (boeken, tijdschriften, netwerk, Documentaires, Youtube)
 - In kaart brengen huidige situatie (vragenlijst, indicatoren)
 - Opstellen plan (korte- en lange termijn)
 - Communicatie

Vragen?

1. Mijn bezoekers vinden biodiversiteit op de begraafplaats ongewenst; het oogt vooral rommelig en onverzorgd!
2. Biodiversiteit is een vaag begrip en is niet meetbaar!
3. Mijn begraafplaats is niet geschikt voor het verbeteren van biodiversiteit; ik kan het verschil niet maken!
4. Ik vind biodiversiteit ingewikkeld en kan er slecht handen en voeten aan geven!

En hoe nu verder! De “LOB” school?

1	Indicatoren bosgemeenschap en structuurvariatie	aanwezig ja/nee
1a	Staan er dode/aangetaste bomen?	
1b	Ligt er dood hout?	
1c	Gelaagdheid: staan er bomen, hoger dan 20 meter?	
1d	Gelaagdheid: staan er bomen tussen 10m en 20m hoog?	
1e	Gelaagdheid: staan er bomen/hogestruiken tussende 5 en 10 m hoogte.	
1f	Gelaagdheid: staan er ruigtekruiden/struiken van 2 tot 5 meter hoog?	
1g	Gelaagdheid: staan er kruiden/struiken lager dan 2 meter, hoger dan ca. 0,80 cm?	
1h	Gelaagdheid: staan er kruiden lager dan 0,50m (geengazon)?	
1i	Gelaagdheid: groeien er verschillende mos soorten?	
1j	Gelaagdheid: groeien er verschillende korstmossen?	
1k	Gelaagdheid: Is er plaatselijk onbegroeid terrein?	
2	Gradiënten en watergebonden indicatoren	
2a	Zijn er gradiëntenaanwezig?	
2b	Is er oppervlaktewater (jaarrond) op het terrein?	
2c	Is er een geleidelijk oplopende oever langs de waterrand?	
2d	Is het water helder?	
2e	Staan er waterplanten in het open water?	
2f	Zijn er moerasbegroeiingen (opgaande planten die in het water staan)?	
2g	Zijn er moerasbegroeiingen die niet gemaaid worden?	
2h	Zijn er oeverbegroeiingen (op het droge deel)?	
2i	Zijn er oeverbegroeiingen die niet gemaaid worden?	

Werkgroep ‘de Begraafplaats van de Toekomst’

En hoe nu verder! De “LOB” school?

3	Indicatoren planten (kruiden, bomen, struiken)	
3a	Groeien er voorjaarsbloeiers?	
3b	Groeien er pioniersbomen of struiken?	
3c	Groeien er soorten die een hoge soortenrijkdomaan fauna hebben?	
3d	Groeien er zomer-/nazomerbloeiers?	
3e	Groeit er kruidengras?	
3f	Staat er hедера als late bloeier?	
3g	Groeien er soorten die meer dan 3 maanden bloeien?	
4	Indicatoren schuilplaatsen en verplaatsingsmogelijkheden	
4a	Staan er begroeiingen (b.v. hagen, dichte sierheesters, bramen wilde rozen, Sleedoorn, Meidoorn) die als schuilplaats kunnen dienen?	
4b	Groeien er klimplanten?	
4c	Ligt er blad op de grond?	
4d	Staan er wintergroene soorten?	
4e	Liggen er takkenrillen/hopen?	
4f	Staat er ruigte/kruiden?	
4g	Staat er ruigte/kruiden die 's winters niet wordt gemaaid?	

Werkgroep ‘de Begraafplaats van de Toekomst’